

Est. 146. n. m. n. t.

1914 szeptember hó 23. an este 9 ora 15 peucor
átvettem Papp

DEBRECZEN

Előfizetési ár szétkúndással:
HELYBEN: Egy óra 1 korona
Negyedévre 3
Egyes szám ára 4 fill.
VIDÉKEN: Egy óra 1 K 50 f.
Negyedévre 4 K 50 f.
Egyes szám ára 6 fill.

Negyvenhatodik évfolyam.
206-ik szám.
Csütörtök 1914 szeptember 24

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Darabos-utca 7. szám. Telefon: 412.
Lapkiadó Horovitz Zsigmond.



Elsülyesztett angol cirkálók.

A hadihajók legénységéből hétszáznyolcvanhetet megmentettek

Berlin, szept. 23. Londonban 22-én este 9 órakor kiadott hivatalos kommuniké szerint tenger alatt járó naszádok az északi tengeren az „Aboukir“, a „Hogeu“ és a „Cressy“ angol cirkálókat elsülyesztették. A cirkálók legénységének nagyrészt odasiető angol hadihajók és holland gőzösök megmentették.

Német hivatalos közlés szerint a német admirális még hivatalosan nem adhat hirt, mert a tengeralatti naszádok a nagy távolság következtében még nem tettek jelentést.

Más forrásokból vett hírek szerint az ütközet 22-én reggel hat és 8 óra közt husz tengeri mértföldnyire Horckvan hollandtól történt. Az „Aboukir“-t előbb egy torpedó találta. A Flóra-hollandgőzös a személyzetből hétszáznyolcvanhet tengerészt Gmundenbe vitt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hadiadó Magyarországon.

A fővárosi lapok már fölvetették azt az eszmét, hogy tekintettel arra, miszerint a polgári társadalomnak csak egy része az, amely boldog örömmel tesz eleget a közjótékonyagra való minden felhívásnak, másik része pedig ezek alól rendszeresen kivonja magát: *hadi, vagy háborus segélyadó* vettessék ki törvényhozás útján mindazokra, kik e háboru folyamán katonai szolgálatot nem teljesítenek.

Ez eszme mielőbbi megvalósítása érdekében *Jánosalmi Nemes Marcell* királyi tanácsos közvetlen a miniszterelnökhöz beadványt intézett, amelyet lapunknak is megküldött. E beadványból közöljük a következőket:

A rendkívüli idők rendkívüli cselekedeteket kívánnak a haza minden polgárától és igazolják a rendkívüli lépéseket, s így az enyémet is. Ugy érzem, kötelességünk mindnyájunknak, akik a hosszú béke áldott csendjében évtizedek

óta munkálkodhattunk a magunk szellemi és anyagi előrehaladásán, most, mikor a haza veszélyben forog, minden erőnkkel, szóval és tettel, sőt minden gondolatunkkal is egyedül ama nagy problémák felé fordulunk, melyeket a világtörténelmi idők vetettek föl a magyar társadalom előtt.

A töprengés, mely most bizonyára minden érző ember lelkét egyetlen nagy gondolatban egyesíti: hogy miként szolgálhatná ezt a mindenekfelett szent ügyet, nekem olyan gondolatot sugallt, amely — meggyőződésem szerint — egyetlen aktussal megoldaná a háboru folytán felmerült, s a háboru után még fokozottabb mértékben felmerülő nagy anyagi problémákat, s lehetővé tenné, hogy a társadalom most szétforgácsolt ereje egyetlen hatalmas gyűjtő-medencében egyesíthetessék.

A bevonultak családjainak rendszeres segítése a háboru alatt; a keresetnélküleknek és munka-alkalmaikat elvesztetteknek kárpótlása; az özvegyek istápolása; az árváknak egy hosszú életen át leendő ellátása olyan irtózatossá nagyvárosi feladatok, amiket az állam a maga roppantul megterhelt háztartásából

s a társadalom a maga százfelé igénybevett áldozatkészségével még egy győztes háboru esetén sem fog kielégítően megoldhatni.

Ide egyetlen, nagy, gigantikus állami gesztus szükséges; egyetlen, de példátlanul nagyszabású *állami aktus*, mely egy csapásra oldja meg az egész kérdést, s melynek rendkívülségét a rendkívüli helyzet bizvást igazolja.

Tiszteletteljes indítványom tehát oda irányul:

Vessen ki a törvényhozás egyszer, egyetlenegyszer megállapítandó és kivetendő rendkívüli hadi-, vagy háborus segélyadót, mely a vagyoni, illetve kereseti viszonyok mértékéhez képest rovassék ki az ország minden olyan husz éven felüli férfi lakosára, aki e háboru folyamán katonai szolgálatot nem teljesít. Az egyszer s mindenkorra szóló adó 10 koronától 5000 koronáig terjedne s esetleg megállapítandó több éves részletekben volna fizethető.

Tisztában vagyok azzal, hogy a rendkívüli intézkedés bizonyos formai nehézségekbe ütközik, első sorban az

Szolyvai

hugyhajtó és hugasavoldó gyógyviz.

Dr. Kétly, Dr. Bókay, Dr. Widerhoffer orvostanárak nyilatkozatai alapján elsőrangú gyógyásatásu: csusz, köszvény, hólyag, vesebajoknál, cukorbetegség, hughyomok, epekő, étvágytalanság és gyomormegbetegedés ellen. — Kítűnő ízű üdítő ital. — Minde nütt kapható, Főraktár Fűszerkereskedők Részvénytársasága Debrecen

által, hogy törvényhozási intézkedést követel, s megkívánja az országgyűlés egybehívását. Tisztában vagyok továbbá azzal is, hogy az adó gondolata a nép szélesebb rétegeiben soha sem volt rokszenves. De ha volt adó, melynek a legtisztább etikai igazság volt az alapja; ha volt adó, melynek viselése nem teher, de gyönyörűség, s melynek kirovását *mi, a megadóztatandók* emelkedett lélekkel, repeső szívvvel, sőt szorongó nyugtalansággal várjuk: ez az adó bizonyára az lesz.

Felszabadulást egy kinzó lidércnyomástól, lélekbeni felemelkedést, elégtételt és meglegedést jelentene az az adó nekünk, férfiaknak, akik csak úgy férfiaknak és hazafiaknak érezzük magunkat, mint azok a véreink, akik hátrafáink mentén fegyverrel szolgálnak a hazát, de akiknek a sors szeszélye, testi alkalmatlanság vagy más okok miatt — nem adatott meg, hogy a csatatéren tegyünk hitvallást honszerelmünkről.

A hazafias kötelelességteljesítésnek ez az *egyetlen*, mert az *államtól magától megállapított* módja volna az, mely lelkünk megriadt nyugalmát visszaadhatná.

Ma szinte félembereknek érezzük magunkat, másodrendű polgároknak, a kiknek e súlyos időkben hasznát nem veheli a haza; érezzük arcunkon az anyák, hitvesek és nővérek szemrehányó pillantásait, melyek mind azt látszanak mondani, hogy mig az ő fiaik, férjeik, fivéreik az ellenség előtt gyilkos tűzben állanak, mi gondtalan kényelemmel élvezzük a kultúra megszokott áldásait és kényelmeit, azt a bizalmat, melyet azok az elsőrendű férfiak óvnak meg nekünk a becsület véres mezején.

Ez az adó felemelné szívünket, s az állam által reánk rovandó köteleesség teljesítése után emelt fővel járhatnánk mi is idehaza, hogy megtettük azt, amit a haza tőlünk kívánt és kívánhatott.

De felemelné szívét, megacélozná izmát és fokozná harci lelkesedését a tűzben álló véreinknek is az a tudat, hogy itthonmaradt, inségbe jutott, vagy esetleg árvaságra kerülő kerülő kedveseik nem lesznek a háboru után a *közjótékonyaságra* utalva, hanem *az állam, tehát a haza* az, mely a szegényekről és az árvákról gondoskodik. Az árvák nem kolddok lesznek, de *hősök fiaí*, akiket a halás haza a saját gyermekeinek deklarál, s nevel fel mindnyájunk büszkeségére.

Ha van erkölcsi igazságszótás, ugy ez bizonyára az: **azok itthon maradtak, azok gondoskodjanak azok helyett, akik a harcmezőn küzdenek.**



A kolera ellen.

Az egészségügyi bizottság ülése.

Járványkórház felállítására.

Debreczen város egészségügyi bizottsága tegnap délután 5 órakor a varosháza kis tanácstermében ülést tartott, dr Tóth Emil tanácsnok elnöklésével. Ezen az ülésen a kolera-veszedelem elleni védekezés ügyét beszélték meg. A jegyző ismertette a polgármester előterjesztését, amelyben a járványkórház céljaira elsősorban a gazdasági iskolák, másodsorban az ispotályi ref. iskolát ajánlja. — Ezzel szemben dr. Tüdös Kálmán főorvos mindenekelőtt az ispotályi iskolát kéri járványkórháznak berendezni.

Könyves Tóth Kálmán kéri, hogy az ispotályba sebesülteket helyezzenek és helyette a DMKE internátusban rendezzenek be járványkórházat.

Somogyi Zoltán dr az ispotályt megfelelőnek tartja. — Gáspár Géza dr szerint megfelelőbb még a város közepén is egy megfelelő dezinficiálható épület, mint egy olyan, amely kint van, de nem dezinficiálható. — Rostás István rendőrfőkapitány szerint az ispotályi 100 ágyas kórház nem lesz elegendő, ezért minél több helyiségről kell gondoskodni már most. Azt mondja ki a bizottság, a járványkórház céljára elsősorban alkalmasnak tartja a gazdasági iskolát, aztán ha ez megtehető, az ispotályi iskolát, és számba jöhet még a Gilányi laktanya is.

K. Szalay Béla dr. A gazdasági iskola nem alkalmas. Az ispotályi iskolát teljesen megközpülthetetlennek lehet tenni. — Acél Géza szintén az ispotályi iskolát tartja higiénikus szempontból alkalmasnak. Másodsorban a gazdasági iskola és a Gilányi-laktanya jöhet számításba. — Rostás főkapitány már most szükségesnek tartja megkezdeni a Gilányi-laktanya helyiségeinek tisztítását.

Dr Tüdös Kálmán kérésére a bizottság kimondta, hogy elsősorban az ispotályi iskola rendezendő be járványkórházzá.

Rostás főkapitány még nem tartja elékezettnek az időt arra, hogy az egészségügyi bizottság járványbizottsággá alakuljon. Megriasztaná a közönséget.

Dr. Tüdös János főorvos szükségesnek tartja kimondani, hogy a bizottság járványbizottsággá alakuljon, — mert így nyert intézkedési jogot. — Dr Balkányi Ede csatlakozik a főorvos véleményéhez. — Gáspár Géza dr megfontolandónak tartja most még az átalakulást, mert még elhamarkodott volna. — Csajdy katonai főőrzorvos szerint: Nem megriasztására, hanem ellenkezőleg, megnyugtására szolgál a közönségnek a járványbizottsággá való alakulás.

Rostás főkapitány: A polgárőrség már holnap a közegészségügyi intézkedéseket is ellenőrizni fogja. Ma még nem látja időszerűnek a járványbizottsággá való alakulást.

A bizottság nem alakult járványbizottsággá.

Ezután visszatértek újra a járványkórházak kijelölésének kérdésére. Dr Tüdös főorvos a Gilányi-laktanyát egyáltalában nem tartja megfelelőnek, s így egyhangulag az ispotálylapi ref. népiskolának járványkórházzá alakítása mellett döntöttek. A főorvost bizzák

meg azzal, hogy a vis. onyokhoz képest tegyen javaslatot más épület dolgában is.

A bizottság ezt a véleményt elfogadta.

A románok üldözése Párisban.

Egy román diák elbeszélése.

Brassóbol írják: Egy fáradt arcú, kimerült romániai diák érkezett Brassóba, aki egyenesen Párisból jött, utatlan utakon menekülve a francia kétségbeesés üldözése elől. Elmondotta, hogy Petrescu Istvánnak hívják és a romániai Turn-Szeverinből való.

— Ezelőtt három hónappal uentem — mondta — Párisba es beiratkoztam ott a felsőbb kereskedelmi akadémiára. Mindössze két hétig tartott az előadás és ekkor aztán kitört a háboru. A külföldiek menekültek, ahova tudtak. Mi, románok kétszáznyolcvan voltunk. A fiuk legnagyobb része Párisban maradt, mert a francia *gouire* ilyen gyors letörésére senki sem számított. Másrészt velünk, románokkal szinte kintűntető kedveskedéssel bántak a hatóságok. Ez természetesen még azelőtt volt, hogy a színajai koronatanács a semlegesség mellett határozott. Mig a színajai határozat hire Párisba el nem jutott, úgy bántak velük, ahogy a szövetségeseikkel szokás. A román követség nap nap után tüntetett a tömeg, élte az entente hatalmakat és Károly királyt. Mikor azonban kintűnt, hogy Románia semleges marad, egyszerre megváltozott a sorsunk. Nap-nap után kellemetlenkedtek velünk a rendőrtisztviselők, de akkor még ügyet sem vetettünk a dologra, mert a párisi lapok olyan diadalhírekkel voltak tele, hogy egész biztosra vettük, hogy a háborunak néhány hét alatt vége.

— De aztán jöttek a hírek, kezdetben csak halkán suttogták, majd beszélni is mertek róla, sőt egy szocialista képviselő egész nyíltan odavágta a kormány szemébe, hogy a francia győzelmek hire hazugság. Közben két francia tábornokot agyonlövetett a hadvezetőség, az utcát morajló, fenyegető hangú tömegek járták be, majd aztán jöttek a német repülőgépek, egy-egy bomba robbant fel a legnépesebb utcákon, jelentve azt, hogy a németek már egészen közel vannak . . .

— Borzasztó egy érzés az, mikor egy diadalhírekre felcsigázott tömeg egyszerre összeomlik. Rettenetes valami volt, ordító férfiak, vijjongó nők, söpredék népség, barrikádok, gépfegyverek ropogása a Boulevard Clichy-n, vágató vertések között sebesült transportok, fölfordulás, fejtelenség és a kormány menekül. Bordeauxba visznek át mindent és most már Páris tudja, hogy itt a vég . . .

— Így telt el a két hónap. Talán tovább is ott maradok, ha meg nem történik az, ami eddig páratlanul áll a világ történetében: a francia kormány elredelte a külföldi alattvalók besoroztatását. Szép szóval, erővel egyre megy. Kétszázhatvanolc társamat besorozták. Én pedig megszöktem egy papnövendékkel gyalog. Fáradtságos, vérfagyasztó volt az ut a belga határig. Még ma is fázom, ha rá gondolok.

Rongyosan, fáradtan értünk a németek által okkupált területre. Itt igazolványaink alapján kényszerutlevéllel elindítottak hazafelé. Ma este érkeztem és éjjel továbbutazom Predealra.

„DEBRECZEN“ rendkívüli kiadás.

A harctereken sűrűn játszódnak le a nagy, döntő események. Itthon csak a sebesülteket fogadjuk és istápoljuk meghatottsággal a világot rengető és izgalomban tartó csatamezőknek. Itthon az itthagytott nyomorultakat gondozzuk; itthon a szegénység ellen védekezünk, az éhség elhárításán fáradozunk. De a nappaloknak minden órájában izgatottan lesi minden emberi lélek a harctérről érkező híreket.

A „**Debreczen**“ mindig igyekezett gyorsan és pontosan, pusztán **csak hiteles** hírekkel szolgálni a nagy közönségnek. A rendes esti lapunkon kívül, minden fontosabb eseményről — lehetőleg naponként — adunk ki **rendkívüli kiadást**. A mai naptól kezdve és ezután minden nap

2 fillér a rendkívüli kiadás ára.

A háborus helyzet sok szegénységet, nagy szegénységet idéz elő; a hiteles hírek, a jó ujság ma életszükséglet még a legnyomorultabb családoknál is. Ebből a helyzeből mi **hasznot nem akarunk**, szívesen hozunk áldozatokat is. A munkát ingyen adjuk, a készkiadásainkból megtérül valami, ha **2 fillér** lesz a rendkívüli kiadás ára. **De azt akarjuk, hogy mindenki könnyen hozzájuthasson gyors és hiteles híreinkhez.**

Takarékosságra int a miniszterelnök.

(Saját tudósítónktó.) A dunántúli ref. egyházkerület hétfőn kezdte meg Pápar háromnapos őszi közgyűlést. A rendkívül felhalmozódott ügyek nem türtek halasztást és így a közgyűlést a háboru ellenére is meg kell tartani. Egész sereg adminisztratív természetű ügy szerepel a napirenden, amelynek közel kétszáz pontja van.

A közgyűlést megelőző napon, vasárnap délelőtt 10 órakor a pápai református templomban felszenteltek harminc új református lelkészt. Harminckettőnek kellett volna jelentkeznie, de ketten nem jöhettek el, mert a harc-téren teljesítenek tábori lelkészi szolgálatot. A papszentelést Német István dr. szentelte fel az új papokat.

A hétfőn délelőtt tíz órakor kezdődött közgyűlésre Tisza István gróf főgondnok nem utazhatott Páparra és táviratban mentette ki elmaradását. A közgyűlésen a jövő évi költségvetés tárgyalása előtt felolvasták Tisza István gróf főgondnok a püspökhöz intézett levelét. Ebben a levélben figyelmezteti a miniszterelnök az egyházkerületi közgyűlést arra, hogy a háboru végét senki sem láthatja előre s hogy nem tudhatjuk, hogy mit hoz a jövő. Eppen ezért óva intette az egyházkerületi közgyűlést atól, hogy a költségvetésbe új terheket vegyen fel és kijelentette, hogy a maga részéről

semmiféle fizetésjavítást nem tart a mai viszonyok között megengedhetőnek.

A levél hatása alatt a közgyűlés a családi pótlékok és fizetésjavítások ügyeit levette a napirendről és a költségvetésbe sem vett fel újabb kiadásokat. A közgyűlésen nagy hatást keltett Czike Lajos kir. tanácsos, tatai esperes levele, amelyben a hetvennyolc éves ur lemondott a pápai főiskola gondnoki tisztéről. Czike Lajost, aki több mint félszázadig viselte ezt a nehéz tisztséget, érdemei elismerésül örökös főiskolai gondnokká választották meg egyhangu lelkesedéssel.

A teológia akadémia igazgatójává három évre Csizmadia Lajost, a megüresedett tanszékre pedig Czeglédy Sándyr drt. választották meg mindkettőjüket egyhangulag.

A három napos közgyűlés tárgysorozatát iskolai, pénz és közigazgatási ügyek töltöttek be.

HIREK.

— **Conrad köszönete.** Conrad vezérkarfőnök a hozzá intézett kondoleáló levelekre és táviratokra megható sorokban válaszolt. A következő nyilatkozatot teszi közzé:

Miután a jelenlegi viszonyok között a mérhetetlenül szeretett Herbert fiam elhunyt alkalmával hozzám érkezett részvétnyilatkozatokra csak lassan tudok válaszolni, kérem mindazokat a nemesszívű embereket, akik mérhetetlen fájdalomban reám gondoltak, hogy egyelőre ezen az uton fogadják legmélyebb köszönetem kifejezését. Különösen kérem erre azokat, akik ismeretlenül gondoltak reám fájdalomban.

Hötzendorfi Conrad báró,
cs. és kir. gyalogsági tábornok,
a vezérkar főnöke.

— **Esperesi látogatás.** Dávidházy János, kabai lelkész, a debreczeni egyházmegye esperese, most végzi szokásos őszi látogatását a debreczeni ref. egyháznál. Az esperes az egyház számadásait vizsgálja át.

— **A kolera.** Mint a Budapesti Tudósító jelenti, a belügyminisztériumhoz érkezett jelentések szerint, az esztergommezei Tokodon három, Ungváron kettő és Püspökladányban egy koleraeset fordult elő.

— **Polgárőrök egészségügyi szolgálata.** A háboru folytán mindentféle járványos betegségek elharapódzása fenyegeti a várost. Ezért a legerélyesebben védekeznie kell a veszedelem ellen. A belügyminiszter is fölhitva a várost a legszigorubb óvintézkedések megtételére. — A rendőrség a város közegészségügyi ellenőrzését a polgárőrségre szándékozik bízni, minthogy a megcsappant számu rendőrlégnység a szorosabbban vett rendőri szolgálatok teljesítésére is alig elégséges. A polgárőrség hivatása lesz a köztisztasági állapotokat megvizsgálni, minden házat szemmel tartanak a legéberebb figyelemmel, mert hiszen egyesek mulasztásai az egész lakosság veszedelmét vonhatják maguk után. Első sorban ennek a belátására apellálnak, s ha netalán a komoly utasítások nem járnának a kellő foganattal, ugy a rendőrség a tapasztalt szabálytalanságokat a legénergikusabban fogja megtorolni.

— **Eladó 15 hektoliter 1913-as Sesta-kerti bor** Csapó-utca 60. szám alatt.

— **Halálozások.** Az elmúlt két napban a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalban: Kovács József ref. 39 éves, özv. Szücs Istvánné ref. 39 éves, Orosz Sándor g. kat. 57 éves, Némethy Lajosné r. kat. 38 éves, Harangi Irma ref. 1 hónapos, Szilágyi Gábor re. 16 éves, Áron Etel ref. 11 hónapos, Hafner István Gyula reform. 6 hónapos, Zámbo Ferenc ref. 59 éves.

— **Fényképészeti készülékek műkedvelőknek.** Mindazoknak, akik a fényképészeti, a legvonzóbb és mindenki által könnyen megajálható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az **A. Moll** cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) cs. és kir. udv. szállító 1854 óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességei áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi el bérmentve a cég.

— **Községi polgári fiu- és leányiskola** Poprádon, a Magas-Tátra alján. Orvosilag ajánlott hely. A német nyelv könnyen elsajátítható. Megbízható családnál olcsó ellátás kapható. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Horn József, igazgató.

Csarnok. Vetélytársak.

Regény.

Írta: **B. M. CROKER.** 141

Én pedig legszebb ruháimat viseltem, énekeltem a legújabb nótámat.

Nagyon kellemesen töltöttünk néhány estét itthon is.

Sakkoztunk, ostábláztunk, vagy zongoráztam, miközben Jim szivarozott.

Máskor kézimunkát csináltam, Jim pedig felolvasott új regényeket.

Nagyon boldog voltam, a legcsekélyebb felhőcske sem borult életemre.

Nem volt Jim előtt semmi titkom (egyet kivéve), ő nemcsak férjem, hanem a legmeghittebb barátom is volt.

Hat hónapig semmi sem zavarta boldogságunkat.

Meglepett, hogy nem hallottam semmit apámról.

Nem találkoztam Kanttal, akinek szabadsága elnyult a végtelenbe, de most már haza várták.

Hogyan kerülhetném ki a vele való találkozást?

Szükségtelen megjegyeznem, hogy nem feledkeztünk meg Billy-Parkról.

Odaengedték Monát és Posiet hozzánk egy hónapra, bejöttek mindegyik táncmulatságra, polo, krocket vagy más játékra s pompásan mulattak, megfizetttem utiköltségüket, került néhány szép ruha nekik a zsebpénzemből, mert Jim a legbőkezűbb férj volt s mindig így beszélt:

— Elég-e a pénzem, nem kell-e egy kis aprópénz?

Cseppet sem hasonlított azokhoz a férfiekhez, akikől olvastam

— Milyen nyomorult pazarlónak tartatsz eggem — feléltam — honnan szerezted értesüléseidet, hogy az asszonyok könnyen adják ki a pénzt? Ne felejtsd el, hogy hat penny zsebpénzt kaptam hetenként.

— Ha Bellamyhoz mentél volna, akkor nem takarékoskodnál annyira, mi?

— Nem — feleltem gonoszul — azt hiszem, merő bosszúból mind a két kezemmel szórtam volna a pénzt.

Kiadták a sarokházat — mondottam hirtelen másra gondolva.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős: **A LAPKIADÓ.**

Könyvnyomdai munkákat

izlésesen,
kifogástalanul és
jutányos árban
készít

HOROVITZ ZSIGMOND

könyvnyomda

**Debrecen,
Darabos-u. 7.**

**Telefonszám
4-12.**



Mindennemű vidéki megbízásokat
is elfogad és kifogástalanul teljesít.